

EDINOST

Glasiło Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edinosti je moč.«

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vse leto je 65 gl., za polu leta 33 gl., za četrt leta 18 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v tržakah v Trstu po 25 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 30 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema Opravištvu, via Torrente, »Neva tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu via Torrente. »Neva Tipografija«: vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó: pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Federalizem.

I.

Uže mnogo časa ne piše slovensko časnikarstvo o federalizmu, zdi se, kakor bi nas bilo strah te besede, posebno odkar imamo vlado, ki je težnjam Slovanov bolj prijazna. Uzrok temu je, ker merodajni činitelji sami žele, da se ne omenja stvari, katera najbolj draži propalo stranko centralistov, zdaj Velikonemcev. Sploh spoznavamo v postopanju sedanje vlade veliko previdnost, katero jej je v prvi vrsti narekovala katastrofa s Hohentwartinim ministerstvom in dober opazovalec prav dobro vidi in sliši, kako Velikonemci se zdaj poskušajo, da bi zopet spravili na dan in dobro uporabili vsa ona sredstva, katera so jim tako dobro služila leta 1871. Ali minoli so časi Andrassija in tujca Beusta in težko kedaj se vrnejo. Bili so to za Avstrijo jako slabi, nevarni časi, ki so močno demoralizovali na vse strani, bilo je 8 strašno slabih let za avstrijska ljudstva.

To je čutila krona, to so čutila tudi ljudstva. Federalizem je torej postal beseda, katere se jako rado ugibajo naši državniki in poslanci posebno zato, da preveč z njo ne dražijo centralistov, ki so se v Avstriji obdali tudi z nimbusom liberalizma. Toda uprav ta stranka je spravila, kakor smo uže večkrat dokazali, liberalizem ob ves kredit. Vladanje po svobodnostnih načelih je sploh najlepša stvar, vsak pameten človek mora le želeči take vlade; toda liberalizem se ne sme zamenjati z egoizmom; naši falirani ustavoverci pa so liberalizem tako tolmačili, da ima samo tisto meščanstvo, katero dela za strogo centralizacijo in germanizacijo, pravico do svobodnih naprav in do drugih dobrot, mej tem ko vse drugo, bodisi strogo katoliško, bodisi nemško in

neprodano, ni smelo niti gibati, in je bilo le zato na svetu, da plačuje in molči.

Tako nekako uprav Machiavetistično so si predstavljali doktrinarij Schmerling, Herbst, Auersperg, Giskra in drugi pravo avstrijsko vlado in liberalizem. Katera rastlina je pod takim liberalnim solucem posebno dobro razvijala se? Ona rastlina, gobi podobna, ki se zove židovstvo, katero je postalo v tistih časih toli ponosno, da je po listih kristjanom in avstrijskim narodom v obličje pljuvalo besede: »Naš rod je edini nositelj inteligencije in kulture«. To lje gola resnica, saj pisatelj teh vrst hrani nek volilni oklic dunajskih židov, ki se glasi v tem zmislu.

To so bili torej žalostni časi za vse prave človeko- in svobodoljube, tako žalostnih se nohen svobodnjak ne more spominati, da ne bi ga spreletala neka mrzlota po hrbtu. Ali kedo so bili očetje teh časov? Veliki talenti in učenjaki, kajti kedo bi pač odrekal Herbstu, Giskru, Schmerlingu in še mnogim drugim ustavovercem talent, zmožnost in učenost? To pa nam kaže, da učenost človeka nikoli ne varuje predsodkov in egoizma in da zadnji čestokrat zaslepi najpametnejše ljudi. V predsodkih zamreženi državnik pa ne more nikoli jasno gledati v bodočnost, in tako je bilo z našimi ustavoverci, katere je egoizem uže po šestih letih vlade spravil v največjo neednost mej seboj, tako sicer, da ni bilo niti mogoče več ustanoviti prave ustavoverne vlade. Farizeji so bili doktrinarij, srednjeveški kazuisti so bili tudi taki, ali obojih vredni nastopniki so tudi rajnci ustavoverci. Prvi so svoj judovski narod strašno demoralizovali, drugi so bili krivi strašnih prekucij zaradi najlepše naprave na svetu, tretji so skoraj Avstrijo pokopali.

In ker smo uže govorili o liberalizmu a la Giskra, kateri je tako daleč prišel, da je celo zagovarjal teorijo, da tudi ministri smejo jemati takozvani »Trinkgeld«, prašamo, ali ni boljše, da so nam makar sami knezi in grofovi ministri, nego pa taki liberalci? Pravi knez bi se sramoval zagovarjati teorijo o zapitnini in sploh je krona in aristokracija bolj ponosna na pravi čisti značaj brez umazanosti, mej tem ko je takozvana denarna aristokracija postala nositeljica surovega materijalizma; ona se štuli pač čez mero z heraldičnimi znaki svoje plemenitosti, toda plemenitost srca, prava finoba, polna obzirov do bližnjega, te je pomanjkuje.

Gospoda! in to nesrečno poželenje po odlikah, po grbih, kronah, kde je bilo več, nego uprav mej prištaši avstrijskih liberalcev! O, koliko nedoslednosti tiči uže samo v tem! Najprej zabavljajo na plemsko aristokracijo, potem pa sami hrepene po enakej stopinji, katere pa ne znajo in ne morejo dostojno čislati, ker jim k temu manjka pravega značaja. Evo, nazovilibarizem v svoje nagoti. Da je moralo pri takem liberalizmu, ki je izključeval vsak boljši srčni čut iz človeškega društva, priti do reakcije, to je videl vsak mislec, in denes se v resnici nahajamo v takej reakciji, ki pa se vrši pametnim, ter zmernim potem in le želeči je, da se konservativni elementi nikoli ne poprimejo doktrinarstva in tiste ekskluzivnosti, katera je tako diskreditirala in pokopala ustavoverce. Da se to ne zgodi, nam je po nekakem porok baš nekako po federalistično sestavljena zdaj vladajoča narodno-konservativna parlamentarna večina, v kateri so različni elementi toliko glede narodnosti, kakor tudi glede politične odgoje sploh. (Dalje prih.)

Narodne razmere koroških Slovencev.

(Dalje).

Ker so številke tolike vrednosti, ter se z njimi mnogo da dokazati, naravno je, da se mi Slovenci, ako česa pri vladi prosimo, kar nam po ustavnih zakonih pritiče, na številke opiramo, na število slovenskih otrok kažemo, ako za slovensko šolo prosimo itd.

Mnogokde se pa godi, kakor uprav na Koroškem, da se iščejo zavire zmagi slovenskih kandidatov, mešajoč ljudstva skupaj. Volilni okraj na Koroškem so tako razdeljeni, da Slovenci morajo na slabem biti. Slaba razdelba se vidi zlasti iz tega, ker na vsakih 10 glav iz velikega posestva, koji plačujejo 8000 gold. davka, spada en poslanec — v mestih in trgih pa, vračunši i trgovinsko glavnico, na vsakih 3808 z 24379 gl. direktne davka in na kmetijske občine na vsakih 21.368 volilcev z 97.757 gl. direktne davka tudi eden poslanec. Ker so Slovenci na Koroškem skoraj vsi kmetje, volijo: zategatelj v ogromni večini v kmetijskih občinah, radi česa so tudi glede ljudskega števila in plačevanja davkov zelo na škodi. Tudi radi tega bi trebalo kake spremembe glede volitev.

Tako premembo pa tirjajo v prvi vrsti druge slabe okoliščine na Koroškem stanujočih Slovencev. Volilna okrožja so namreč tako ločena drugo od drugega, da Nemci nadvladujejo Slovence zategatelj, ker zadnji spadajo večinoma k mestom in trgov, ter imajo v večjem številu pravice volitve. V trgih in mestih, kakor vemo na vsakih 3808 oseb spada en poslanec, v tem, ko na kmetih stoprv na vsakih 21.368 oseb: ako so torej pomešani volilci mest in trgov, večinoma Nemci, z volilci kmetijskih občin, večinoma Slovenci tako, da skupaj dajejo število volilcev, potrebno za jeden okraj; naravno je, da je zmaga na strani prvih.

Tudi število volilcev v volilnih okrožjih je mnogo krivo, da Slovenci ne morejo na Koroškem prodreti, kajti v tem, ko so ena do 25.000 oseb prevelika, so druga do

PODLISTEK.

Urvaši.

Indijska drama Kalidásova.

Na slovenski jezik preložil

dr. Karol Glaser.

(Dalje. Glej št. 69)

Dvornik (nastopi).

V mladostnih letih gospodar se vlek Prav močno trudi blago zbirati, Pozneje pa sinovom prepusti Skrb velike in počiva rad. Pa moja služba, ki moči mori Ne da odduška mi nobenega. Ker dan za dnevom trdo se potim: Glej, ženske stražiti je teška stvar.

(Seta se sem ter tja). Kraljica, hči kajsanskega vladarja si je naložila teško pokoro in mi je dala ta-le ukaz: »Vsej jezi s-m slovo dala in po Niponiki kralja prosila, naj mi pomaga. spolniti dano besedo; v mojem imenu mu poročaj to«. H kralju hočem tedaj iti in pogledati, je li uže končal večerno molitev. (Seta se in gleda okolo). Zares, v kraljevem dvoru je zvečer prijetno; kajti

Indi so svojim haremom — antanpura — kot stražnike postavili eunuhe.

Kot iz lesa bi bili, tako mirno Sedé tam pavi, zlo utrjeni, Iz oken se vali dišeči dim, ki Golobe na vrhéh zagrađa vse. In stare ženice, opravljene Po stari šegi, zdaj prižigajo Svetilnice večerne, ki vseždar Naznanjajo nam srečo, blagostan.

(Ozira se naprej).

Glej, glej, kralj gre tu sem, in je enak Veliki gori, ki ima še zdaj Peruti in pa giblje se; ker mu Na rebrih raste karnikarica, Se mi dozdeva, kot bi deklice Z svetilnicami ga obdajale.

Tam, kjer ga moram dobro videti, bodem ga pričakoval.

(Kralj nastopi, kakor je popisan, s spremstvom in z Vidušakom).

Kralj (za se).

Za zlihovanje manjkalo je časa, Prijetno sem tedaj preživel dan. Kako prebijem pa predolgo noč? Veselje vedno mene se boji.

Dvornik (približavši se).

Zmaguj, kralj, zmaguj! kraljica ti to-le naznanja: »Z strehe bisernega gradu se mila luna lepo ogleduje; pridi tja; pričakuj-m te tam, dokler se mesec z svetlobo ne združi.«

Indi si mislijo, da tis-ega nesreča zadene, ki v večer prepozno luč prižge ali pa tega celó ne stori. Zarad teg- si tudi najubožniši ljudje vsaj nekaj luči priskrbe. Narod misli, da Lakšmi, boginja sreče, po noči okolo hodi in tiste hiše pohaja, ki jej dopadajo. Če tam luči ne najde, obrne se in nikoli več ne pride. (Šankar Pandit.)

Kralj.

Dobri Latavja, povej kraljici, da izpolnim njeno željo.

Dvornik

Kakor zapoveduješ, gospod. (Odide.)

Kralj.

Prijatelj, kaj misliš, ali kraljico res kaka zaobljuba nagiblje do tega?

Indi menijo, da s bregovi nekda bili krljati. Karnikarice se primerjajo vitkim služabnicam.

Vidušaka.

Jaz tako sodim, da hoče svojo hibo popraviti, da te je prezirala, ko si pokleknil pred njo; zaobljuba jej je samo preteveza.

Kralj.

Go-ovo si pogodil pravo zdaj; Če modra žene kdaj prezirajo Ljubimcev svojih ljubazniv poklon, Kesajo se potem in skušajo Prav sramežljivo se približati. Pokaži mi tedaj do grada pot.

Vidušaka.

Po stopnicah koralin, ki so enake Ganginim valovom, hodi do grada, kder je zelo krasno.

Kralj.

Hodi naprej. (Kralj in Vidušaka stopata po stopnicah navzgor).

Vidušaka.

Prijazna luna se mora skoraj prikazati; na vshodu se už- rudeči in jasej.

Kralj.

Svetloba mesočna, ki skriva se

Za goro vshodno, že pregnala je Temoto; kakor jasnih par oči, Od katerih se lasje odgrnejo; Razveseli me jasna vshodna stran; Njen avit vzraduje vselej mi srce.

Vidušaka.

Oh, krasota! kakor pogača iz sladkorja se je pokazal gospod zelišč.

Kralj (smehljaje se).

Ti pa misliš vedno na jed. (rokašle-nivši poklekne).

Poklanjam se ti, Veliki vladar, Ki se podajaš k soncu v tih noči, Da vapošno se vrši pobožnih dar; Z ambrozijo umrtih sitih duše Proganjš čudotvorno temno noč. In prestol ti je čelo Sivovo. (Vstane)

Vidušaka.

Tvoj praded ti javlja po brahmanu, da te odpušča v milosti. Sedi, jaz bi tudi radi ugodno sedel.

Kralj (sede in reče spremstvu).

Ker luna jasno sveti, brle vaše svetilnice in so nepotrebne; počinite se.

Spremsstvo.

Kakor zapoveduješ, kralj. (Odide.)

Kralj (mesec opazovaje).

Prijatelj, v kratkem pride kraljica. Dokler sva še sama, hočem ti opisati svoj položaj.

Vidušaka.

Jaz ga takó poznam. Ker si toliko pri Urvašiji videl, smeš dobre nade gojiti.

Bajeslovna gora, iznad katere vzhajata solnce in mesec.

Siva nosi na šelu mesec kot ozdobo.

16.000 oseb premajhna; zato nasvetuje radi teh vzrokov, ki zavirajo in zatirajo slovenski živelj na Koroškem, g. pisatelj drugo primernejšo in pravičnejšo razdelitev.

Tako bi se dalo morda kaj opomoči, da se Slovincem na Koroškem njim pristojajoče pravice vsaj nekoliko odmerijo; mogoče bi morda bilo tem potem prodreti vsaj z dvema slovenskima poslanecema.

Enake razmere, ali vsaj slične imamo i mi tu pri Trstu z svetovalci v mestni zbor, kder se tudi okoličanom krivica godi, ki namesti da bi imeli do 12 svetovalcev v mestnem zboru, imajo jih le 6.

Ljudske šole. Ljudske šole namen je otroka naučiti pisati, računati i brati, ter ga — na podlagi materinega jezika — pripraviti za srednje šole, ali ga vsaj toliko izučiti, da more po tem učenju sam nadaljevati in si iz knjig in časopisov za življenje potrebnega znanja pridobiti.

Vsak človek navadno, kader je še mlad, zna le jeden jezik, namreč onega, kojega ga je mati učila in to je njegov materin jezik, ako ni bila uže njegova mati, da mu je večja več jezikov, v glavo vcepila ne svojega, ampak tujega, od družih, ali iz knjig pridobljenega. Takih mater je po mestih in v zlasti tu v Trstu mnogo, ki so slovenskega rodu, temu se odtujijo, ter odgoje v tujem jeziku in duhu tudi lastno deco: take so vredne našega sovražnja, ker one tržejo iz naročja mile majke Slave sinove, koji bi jej drugači bili morda v slavo in pomoč. In enake sinove mi prištevamo sicer k Slovincem, ali oni so mrtvi za slovenski narod, a žive za drug tuj narod: nosijo naše ime, so naše krvi in vendar so tuji!

Izdajalce jih ne moremo nazivati, ampak še pomilovati; vsaj niso sami krivi, ampak brezsrčna in nespametna njih mati.

Za resnico, žalostno je za Slovence, da imamo mnogo takih sinov, ki so nepreredkokrat celo nasprotni svojemu narodu in mu škodujejo, ter ga zaničujejo; ali nič manj obžalovanja niso vredni oni, ki, gojeni do sedmega, osmega leta v milem slovenskem jeziku, pa se mu potem — v šolah, v istih ljudskih šolah, kojih namen smo poprej navedli! — odtujujejo, postanejo — ako ne popolnoma mu nasprotni in škodljivi, vendar pa čestokrat zanj mrtvi in kar je največ — brez omike in olike! Dolga leta so posedali šolske klopi, ubijali si glavo, učili in mučili se s trdo nemščino, ali tujo laščino in nazadnje vspeh? Nič! Boljše bi bili storili, da so šli zemljo kopat in krompir saditi.

Žalibog, da se mnogokde še zdaj nahajajo take ljudske šole, koje ubogej mladini zlati čas kradejo, ter jo more, ne da bi jo mikale, za lepo in plemenito navdušile. V takih šolah ni nobenega vspeha, tam se mladina kvari in odtuja, dušno mori, mesti da bi se blažila: v njih ni niti praktičnega niti teoretičnega vspeha in zato ni čudo, ako se od vseh strani nanje godrnja in toži.

Kralj.

Zares bolé skoleče srčne rano,
Ki jih mi v kal je ljubezni bog.
Če silna rek. zaletel se
Ob skale, sicerat v čó moč dobi;
Tako ojači se ljubni sila,
Če najde trdovratniš odpór.

Viduška.

Ker se tvoji oveneli udje blišče, zato se nadjam, da se v kratkem z drago Urvašjo združiš.

Kralj (javljajoč nek znak.)

Z besedami, ki polne so tolažbe,
Krepčam me vspešno v žalosti in togi;
Desnica moja je zatrepetala,
To znači mi, da želje se spolne!

Viduška.

Brahmanska beseda nikoli ne prevari.
(Kralj čaka nedepoln; na zračnem vozu se javlja Urvaši v opravi zaljubljenе ženske, ki obišče svojega ljubimca.)

Urvaši (ogledaje se).

Se ti dopada ta obleka za pohod,
brez posebnega krása in s črnim ogrinalom?

Čitralékha.

Nimam dovolj besed, da bi ga slavila;
rada bi bila Pururavas.

¹ To velja pri moških kot dobro znamenje.

² V Indiji je bila navada, da so hetare zahajale k moškim.

(Dalje prih.)

Tudi Koroška je ena onih »blagih« dežel, kder tujščina v šolah kraljuje, kar nam kažejo te le številke: 344 ljudskih šol trga denar iz potrpežljivega davkoplačevalca in mej temi je 249 takih, v kojih se v nemškemu jeziku podučuje in 95 z mešanim slovensko-nemškim učnim jezikom.

120—150000 Slovincem torej nema ni jedne čisto slovenske šole! In vendar §. 19. zagotavlja vsem narodom, pod avstrijskim žezlom živečim — enake pravice!

V tem obziru je gotovo Koroška najbolj na slabem, ker drugje po pokrajinah smo kolikor toliko vendar preskrbeni z slovenskimi učilnicami.

Pa, da bi se vsaj na onih mešanih šolah, vsaj do tretjega razreda na podlagi slovenskega učilo. Ali še tega ni: prve tedne se govori nekoliko i v jeziku učenčevem in potem začne »nemško podirati« tako, da se tega jezika čisto neumeči otrok kar boji, ker misli, da se kolne!

Kak strah in muka, i ne da bi se s tem kaj doseglo! (Dalje prih.)

Ljubomir.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesar je v Pelznju 30. avgusta sprejel dvorne dostojanstvenike, duhovščino častnike, mestni svet, okrajno zastopstvo, uradnike in zastopnike evangelske in judovske verske občine, obiskal razne zavode ter je bil povsod navdušeno sprejet, potem se je udeležil v cerkvi mrtvašnice srbskega generala Andjelkovića.

Pri rojstkih vajah na Češkem, katere nadzoruje cesar, bil je tudi srbski general Andjelković, pa je tam nanaglooma umrl.

V Libericih na Češkem so nekateri golobradi Nemci napravili neko rabuko i nekaterim Čehom okna pobili, vsled tega so nekatere fantaline zaradi javnega nasilstva zaprili.

Volitve v srbski cerkveni kongres so se za sedanjega srbskega patrijarha jako neugodno izvršile, radikalna stranka je za 31 glasov v večini. Vsled tega ni nemogoče, da ogerska vlada zapreči zborovanje, ker jej lahko živo oglje na glavo nakoplje. Ali vsa ta stvar sega pregloboko v verske čute pravoslavni kristijanov, da bi jo mogla ogerska vlada zbrisati z dnevnega reda, ali stalno po svoje zasukati. Ogerska vlada se bo tedaj morala udati, ali si pa nakoplje ne rame težo, pod katero bo morala na vse zadnje omagati.

Vnanje dežele.

Mej Srbijo in Bolgarijo mejni prepir še vedno ni poravnán in nič ne kaže, da bi se ta zadeva k malu rešila. Vojne sicer iz tega ne bode, ker bi je zabranile vele-vlasti, ali zapreke so take, da bodo končno skoraj gotovo vele-vlasti primorane, mejo natanko določiti.

Ruski car je dal ukaz, da se ima odpraviti davek od slug; s tem ukazom se izvede zadnja točka preuredbe carja Aleksandra družega. Ta davek je uvedel car Peter Veliki, ki je bil takrat na mestu, a se je nadživel. Znaša ta davek zdaj 50 milijonov rubljev na leto.

Rusija v srednji Aziji korak za korakom jemlje trgovino Angležem iz rok. Letos je prišlo na semenj v Nižnij-Novgorod veliko število trgovcev iz srednje Azije, ki so tam nakupili blaga, katero so poprej dobivali od Angležev. Angležki opazovalci sami trdijo, da je Anglešem nemogoče tekmovati z Rusi, ker so na ruske strani razmere ugodniše, ker so tam vojaški in trgovinski naporji združeni v enej roki in ruska vlada trgovino na vso moč podpira. Ni še davno, kar je bilo popotovanje v srednji Aziji tako nevarno, kakor v srcu Afrike, zdaj pa Evropci lahko prosto i brez nevarnosti po vseh velikih deželah potujejo, in se če jim ljubi, naseljujejo se lahko celo na bregovih Amu-Darje. Ni še davno, kar so bile neskončno prostrane dežele mej Heratom, Perzijo in Kivo domovje divjih roparskih čet, zdaj pa iz vseh onih krajev hodijo trgovci v Nižnij-Novgorod na semenj. Angleži so v teh krajih veliko, vse zgubili.

Avgansko prašanje stopi k malo z dnevnega reda za zdaj, ali prej ali slej

začne zopet strašiti in takrat se težko reši brez velike vojne. Poroča še, da se v kratkem snideta Giers in Salisbury, da vso stvar konečno vredit. Angleška vlada je neki zadovoljna s zadnjim ruskim odgovorom, po katerem se Rusija odpoveduje zulfikarske soteski, vendar pa še ni odgovorila ruske vlad, in sicer zato ne, ker predloge mora poprej naznaniti avganskemu emirju, in zato se stvar uleče, vendar pa angleška vlada nič več ne dvomi, da je vse avgansko prašanje toliko, kakor rešeno.

Angleški poslanec Drummond Wolff je bil zadnjo soboto pri turškem sultanu, kateremu je izročil svoja pooblastila. Šel je v Carjigrad, da bi sklenil zvezo s turškim sultanom zoper Rusijo, a mej tem se je politično kolo zelo zasukalo; prekrizal je najbolj kromeriški shod nespametno turško-angleško zvezo, Salisbury se je moral ukloniti volji treh cesarjev, kar je vsaj toliko lažje storil, ker je ruska vlada v avganskem prašanju res jako pomirljivo delala. Kaj ukrene zdaj Wolff z sultanom, da ta pomore Angleški v Egiptu in Sudanu iz velikih zaprek, na to prašanje je pač odgovor težaven. Sultan se gotovo malo briga za javna Angleža, njemu je najljubše, da ga puščaj v miru; da bi muhamedan pomagal kristijanu zoper muhamedana, to se pač ne zgodi, bilo bi to v zgodovini nezaslišano in razburilo bi vse muhamedanstvo od atlantiškega do indijskega morja. Angleži si bodo tedaj v Egiptu in Sudanu morali sami pomagati. Pomagala bi jim morebiti rada Italija, ali Angležem uže njihov ponos tega ne dopušča, in Italija bi pri tem tako osamela, da ne bi imela nobene besede več i nobenega zaupanja v družbi velikih držav, saj je uže zdaj zaradi svojevoljnega postopanja skoraj popolnoma osamela in vsem vladam omrzela.

Na Angleškem agrarne vojne ni konca. V vasi Mulmavat je 27. avgusta napadlo 2000 prebivalcev sto policijskih upravnikov, ki so hoteli zapreti nekoliko zakupnikov, ki zakupnine niso plačali. Policija je rabila orožje in od obeh strani je bilo več ranjenih.

Na Francoskem je volilno gibanje uže jako živo. 30. avgusta je v mestu Bordó vpričo 4000 volilcev razlagal Ferry svoj program, ter se je izrekel zoper preduragčo ustave in zoper to, da bi država ne podpirala bogočastja iz državnih sredstev. Kolonijalna politika je dovršena. Glavna stvar je, da bode republika resnična vlada. Republika ni osamljena in se ne meša v tuje zadeve; Francoska se spoštuje, ker je močna; Francoska mora imeti zaupanje sama v sebe in spoštovati druge narode. Republika, izročena anarhiji, ne bi v Evropi nikoli našla zaupanja.

Na Španjskem raste srditost mej vojaštvom in drugim prebivalstvom zoper Nemčijo zaradi zadeve o karolinskih otocih; v vseh krajih se napravljajo protesti. V hipodromu v mestu Vigo, kder je bil razen praporov družih narodov razvit tudi nemški, raztrgalo ga je ljudstvo. Vlada se sicer prizadeva za to, da se razdraženost poleže, ali nič ne more opraviti, ker je razburjenost prevelika, posebno mej vojaštvom.

DOPISI.

Komen. 29. avgusta. (Nevihla, volitev novega starešinstva). — Danes smo imeli dan strašanskih kajti okoli 6 i pol jutraj je stemnel naglooma »neba obok«. Kmalu potem se je usula gosta ploha, spremljana z bliskom, toče, koja nam pa je to pot prizanesla. Bog daj, da bi nam letos prizanašala, ker upamo še na precej dobro trgatvo. Zato pa kličemo z Gregorčičem:

Zanési nam, zané-i Bog,
Otmí nas rev, otmí nadlog!
Ne vniči žuljev pridnih rok!
Ti migni — blisku žar se vpihne,
Le prst zavzdigni — grom potihne,
Le véli — bič se razarobi,
Le žéli — led se raztopi!
In roka, ki je prej grozila,
Bo blagoslov na nas rosila.*

Nevihla le ta je menda razsajala po vsem Krasu. Pa je tudi lilo, kakor iz škafa, grmelo in treskalo, kakor bi se bližal sodni dan.

* Po dr. Mahničju bi v tej pesmici tudi tičal panteizem. Pisec.

Gorje mu, kogar je ta nevihta na poti našla, kajti bilo je to tudi zelo nevarno vreme.

Blizo c. kr. okrajne sodnije poslopja je udarila strela ob zid tik telegrafske žice in dobro da se ni nikaka nesreča pripetila.

Pravijo, da je strela danes ubila nečega kneta v Brestovici, na Vojšči ubila je v hlevu g. župana enega vola in v Berjah eno oslico. Baje se je tu in tam dogodilo še več nesreč, za koje se danes še ne ve. Bog daj, da bi se varali.*

Dne 26. t. m. smo imeli tukaj volitev novega starešinstva in ako ne bode v 8 dneh rekurza proti noveji izvolitvi, bomo imeli v kratkem volitev župana in dotičnih podžupanov. To za danes — upajoč, da nisem pisal, »česar ne bi bilo treba«.

Iz Vipave, 30. avgusta. Popravek k dopisu »iz Vipave«. — (Nevihla). — Predzadnji list »Edinost« je prinesel dopis iz Vipave, v kojem g. dopisnik govori o dijaškeji veselici, ki se je vršila v dan 23. t. m. v Vipavi na dvorišču g. Uršiča. Gospod dopisnik je pokazal v svojem dopisu, da mu mnoge razmere niso bile znane. Dobro bi bilo, ako bi bil preje o vsej reči natančneje poprašal in na to še le pisal v časnik, razširjen po vsem Slovenskem. Res je, da se je vršila veselica sijajno, to tudi on sam priznava. Da v zamem na primer govor, vse je res, kar pravi g. dopisnik, izimši, da je imel govornik popolnoma dovolj krepak glas. Le to ni res, da je bilo le 30 pevcev, ampak smelo trdim, da jih je bilo nad petdeset. Tudi g. Hubad je pel »Mornarja« izvrstno in ga je moral celo k ljubim dolgotrajno ponoviti na obče zahtevanje slav. občinstva.

Vsakako pa si je pridobil g. Hubad, osmo- in ne sedmošolec, veliko čast, ker se je celo c. kr. vladni svetovalec g. A. Globočnik zanj zanimal. Kar sem hotel prav za prav omeniti, in kar je povzročilo tu v Vipavi nekako nezadovoljnost, to je, da piše g. dopisnik vendar nekako preveč zaničljivo o g. Uršiču; zraven kaže, da ga ni bilo pri banketu in ako je bil, da ga je vsa reč kaj malo zanimala. Gostilnica g. Uršiča je bila do sedaj v Vipavi vedno znana, kakor ena najboljših gostilnic, in tudi sedaj ni nikakor zaslužila, da bi jo tako počastil, kakor hoče g. dopisnik storiti.

Nepristranski opazovalec, koji to piše, videl je sam, koliko je g. gostilničar pri tej veselici žrtvoval, prepustil je prostor brezplačno, dal ves les za malo odškodnino, koje se ni imenovati ne more. Kar se tiče gostilničarke, mora veljati pregovor: »Finis coronat opus«.

Zvedel sem, da je bila to, kar pravi g. dopisnik, le pomota in ni minola ura, bilo je vse poravnano v občo zadovoljnost. Ni dobro prenašli se. G. dopisnik naj mi toraj ne zameri. Zraven naj še omenim in vsakdo bo lahko umel, da je pri takih prilikah skoro nemogoče, da bi se izvršilo vse brez pomote, zahtevati se mora, da se vrši vse v redu — in uže to je mnogo, in se je tudi zgodilo — a da se vrši vse brez pomote, tega ne! Motiti se to je človeško.*

Včeraj smo doživeli v naši dolini žalosten dan. Po groznem grmenju in treskanju se je začelo iz neba izlivati, kakor bi iz škafu lilo. V enej uri je bil napolnjen spodnji del trga z vodo, ki je marsikatero škodo povzročila, treščilo je tudi v farno cerkev ter najlepša mašna oblačila tako pokvarilo, da ne bodo več za rabo. Voda tudi še danes stoji čez vso cesto ter je težko mogoče, posebno ženskem spolu, do cerkve. Škoda je, grozna. Še bolj pa je divjala povodenj v St. Vidu nad Vipavo. Vzela je tam cel voz s turško naložen pred prodajalnico, ter pokopala v valovji. Tudi je ljudem več goveti in prešičev potonilo. Z eno besedo: Mislili smo, da se bliža sodni dan. Obžalovati je tudi človeško življenje. Mladenč iz Višenj pri Colu je pomagal vodo graditi in pri tem ga je tram tako silno udaril, da je bil pri tej priči mrtev. Letos smo se nadejali dobre letine; no pa Vipava je uže tako nesrečna, če ni burje, pa je nevihta, če ni suše pa je povodenj. Lepa, a čudo nesrečna je naša dolina uže mnogo, mnogo let. Škode je gotovo do 100 tisoč forintov, nelzerno dosti za nas tlačene poljedelce. Ali se za nas kaj stori, to je v obče prašanje. Vaši tržaški milijonarji, ki imajo srce za vsako nesrečo, ki se zgodi v Italiji, ali kaj storé?

Iz Poreča, 26. avgusta. — Dragi okoličani! Mi tržaški okoličani v Poreču vam žalostno zgodbo naznanjamo, da je 60 letnega starčka Antona Hrovatina iz Trsta, zidarja iz ulice Cologna hiš. št. 50, moža unetega za narod i domovino, ki je bil še krepak in čvrst, v nedeljo 23. t. m. nagla smrt zadela.

* Mož, prišedši iz Renč, je povedal, da je tamkeji Vipava odnesla most; govori se tudi, da je Vipava odnesla več ob bregovih se pasečih goved. Pisec.

* S tem dopisom naj bode zadoščenje tudi g. U., kateri nam je poslal daljše poslano. Ur.

Še isti dan se je zdrav in prav vesel prijazno naš Anton z nami pogovarjal in obiskal sv. mašo in popoldansko službo Božjo. Po blagoslovu okoli 5. ure nam je rekel: Može, jaz grem nekoliko počivat v mojo sobo, potem pa pojdemo pri hladu malo na sprehod. Rečeno, storjeno. Ob pol 7. uri je Hrovatin vstal, da pojde z nami se šetat, ali pa kapljo zlahtnega vinca pit. Ko gre po stopnicah, zgrudi se ubogi starček na tla in precej mrtev ostane. V desetih minutah je zdravnik uže izrekel, da ga je kaplja zadela. Ob sedmih uri ga odnesejo v kapelo na pokopališče.

Še isti večer se je na dom ubogej ženi in otrokom telegrafiralo, v ponedeljek se je pripeljala v Porč uboga družinica, katera je v tork ob osmih predpoldne z nami vred pri lepem pogrebu nazoča bila.

Se to vam omenjamo, da smo storihi svojo dolžnost in sklenoli, truplo rajnega iz kapele v cerkev nesti; pogreb se je vršil z mašo, pri kateri smo bili vsi nazoči.

Po maši se je mrlič z mnogobrojnimi spremstvom k hladnemu počitku odnesel. Hrovatin in Gerdol.

Domače in razne vesti.

Cesarjeva Štefanija se je v soboto k ljubim deževnemu vremenu pripeljala v mesto ter obiskala zavod Elizabetinim. Ko se je peljala skoz Barkovlje vrgle so jej 4 dekleta iz okolice lep šopk cvetic v kočijo; ona je ustavila in je dekletom zahvalila rekoč, da jih bode še videla. V nedeljo zjutraj je bila pri maši v gradske kapelici, mašo je bral sam mil. škof, kateri je isti dan več časa ostal v gradu, ter tam obedoval ob enem pa so bili k obedu povabljeni tudi mestni župan, baron Marko in Jožef Morpurgo in nekateri viši častniki mornarice. Isti dan je bil v Miramaru na obisku tudi nadvojvoda Salvator, ki ima svojo lepo vilo nad Miljan. Popoldne v nedeljo se je imela peljati visoka gospa k lovcu, pa slabo vreme jo je zadržalo. V ponedeljek zjutraj se je pripeljala ob 8^{1/2} uri v Trst in se je vozila po večih, pa tudi ozkih ulicah, celo po Reui, kjer prebiva le ubožno ljudstvo. Ljudstvo zdaj uže prav dobro pozna visoko gospo in jo prav prerobno pozdravlja od vseh strani; cesarjeva pa na vsak pozdrav kaj ljubeznjivo odzdravi. Govori se celo, da je otrokom, ki so jo pozdravljali, metala sladčice. V tork je bilo zopet povabljenih mnogo odličnih gospodov v Miramar na obed. V ponedeljek in vtorek se je visoka gospa napravljala, da obišče Lipico ter se popelje mimo lovca in Bazovice. Ljudje so pri lovcu in v Bazovici napravljali slavo, da preljubljeno cesarjevo dostojno sprejmo; ali slabo vreme je uže dvakrat vse prekrizalo; gotovo pa se to denes popoldne zgodi. Cesarjeva je vsak dan v Trstu in obiskuje razne zavode. Kadar je doma popoldne, večkrat se v svoji sobi umakne in slika; pravijo da je posebno dobra slikarica in prava virtuozinja na harpo. Denes je rojstveni dan male 2letne hčerke naovjvodinje Elizabete, ki se bode denes v Miramaru posebno slovesno praznoval.

Prestolnice Štefanije dar. Najvišji dvornik našega prestolulka je poslal mestnemu županu to le pismo: »Vi-sokorodni gospod župan! Živo ganjena od srčnega sprejema zvestih Tržačanov, ukazala mi je prevzvišena gospa nadvojvodica Štefanija, naj Vam pošljem priloženih 500 gld. z upanjem, da se s tem podeli pomoč in tolažba enemu ali družemu ubožnemu meji tem lepimi dnevi, v katerih Nje cesarska visokost uživa živo veselje, prebivati blizu sočutnega mesta Trsta. — Gospod župan je od tega zneska izročil 300 gld. glavnemu vodstvu za javna dobra dela, da jih takoj razdeli mej najubožnejše prebivalce, 200 gld. pa je določil v podporo obitelji onih, ki so bili ponesrečeni na launji »Argo«.

Nov načelnik višjega dežel-nega sodišča v Trstu je uže imenovan, sobotna »Wiener Ztg.« namreč poroča, da je Njeg. e. kr. apostolsko veličanstvo z Najvišjim sklepom od 25. avgusta najustojljivejšo dovolilo premeščenje načelnika višjega deželnega sodišča v Zadru, dr. Josipa Defacis v Trst. Vresničilo se je tedaj, kar smo mi uže pred dalj časom trdili, da namreč pride g. Defacis za načelnika višjega deželnega sodišča v Trst, i nadejamo se, da bo ta naš rojak ostro pazil na to, da bo vsem sodiščem na Primorskem sveta enakopravnost, ker brez spoštovanja enakopravnosti tuji sodišča v mnogih slučajih ne morejo biti nepristranska.

Milostivi g. škof dr. Glavina je v nedeljo investiral v svoji kapehi novoimenovnega kanonika, v. e. g. Franca Černeta in novoimenovanega župnika pri starem sv. Antonu, v. e. g. Petra Martellanca, dosedaj župnika v Šklednju.

Udje delalskega podpernega društva so vanjšni na izvanredni občni zbor, ki bode na praznik Matere Božje to je 8. t. m., ob 5. uri popoldne v dru-

tvenih prostorih, Via Molin piccolo, št. 1. Na dnevnem redu je jako važna društvena zadeva.

Ovacija. V nedeljo so imeli odbori vseh slovenskih društev Trsta in okolice sejo v prostorih del. podpor. društva in sklenilo se je, da se, ako bo dovoljeno, napravi 13. t. m. ovacija Njej Visokosti cesarjevi Štefaniji in sicer na morju pred gradom Miramar. Omenjenega dne zvečer ob 7. uri se vkrenajo vsa društva v dva ali 3 lepo odlične parobrode in eno veliko pošnjačo, vso odličeno z baloni v raznih barvah, na kateri bodo stali vsi pevci pevskih društev Trsta in okolice obdani od vrlih Sokolov v opravi in s plamenicami in se odpluje izpred mola sv. Karola pred grad Miramar. Ob istem času odpluje še drugih 30 ladij iz Barkovelj proti Miramaru, tam se postavijo vse ladje v polukrog in prvi bodo peli 3 zборе, namreč kantato, »Jadransko morje« in Ipavčevo »Domovino«. Mej pevske točkami se bodo prižigali umeteljni ognji na dveh ladjah, ki bodo postavljene za vrsto drugih ladij, bolj daleč na morju. Na čelu ovacije je del. podpor. društvo, katero s tem daje vsaj slaboten dokaz svoje ndanosti in hvaležnosti do visocega svojega pokrovitelja in do visoke kumice zastave. Vsi druga društva pa pomorejo po svoji moči, da se ovacija tako izvrši, kakor je spodobno domovini in cesarju vedno zvestim in udanim Slovincem. Mi od naše strani uže denes priporočamo vsem rodoljubom, da po najboljši moči v ta namen pripomorejo, kajti s takimi lepimi slavnostmi se utrjuje rodoljubje in ponos našega naroda.

Na velikem trgu so v ponedeljek zopet začeli prodajati zelenjavo, sočivje, krompir, repo, zelje, sadje in jajca. Dopuščena je prodaja od 5. ure zjutraj do 7. zvečer v delavnikih, v nedeljah in praznikih pa od 5. ure zjutraj do 12. ure. Magistrat je izdal poseben red za ta trg. Prodajati smejo na tem trgu samo tisti, ki nimajo stalnega prostora na kakem drugem trgu. Stole in drugo potreščino daje magistrat proti temu, da se za polu dne plači 5 in za ves dan 10 kr.

Na mestnih ljudskih šolah v Trstu je razpisana služna pripomočne učiteljice, letna nagrada znaša 300 gld. Prošnje se imajo vložiti do 7. t. m. pri mestnem magistratu.

Nevihita zadnje soboto je povzročila mnogo škode; posebno je trpela miramarska cesta; pred miramarskim muzejem se je utrgala zemlja ter ceto 100 metrov na dolgot zasula; zasip so prekopali, da je vožnja zopet mogoča. V soboto je bilo res čudno vreme, huda nevihta uže zjutraj ob sedmih in osmih zaporedoma, oblaki so imeli nenavadno čudno zeleno barvo in so se kar v kolobarju sukali, pozneje je grmelno in treskalo skoraj neprestano ves dan, tudi toča je tu pa tam padala, velike škode pa menda ni naredila; zvečer pa se je tako bliskalo, da je bilo vedno nebo odprto. — Čujemo, da je bila tudi v drugih krajih silna nevihta; posebno na Gorenjskem je neki vihar drevesa ruval in mnogo škode napravil. Vlak iz Trbiža je neki prekucnol, vendar pa se pri tem, kar je čudo, nobena nesreča ni pripetila.

O tej nevihti se nam dalje poroča: Na Krasu je bila taka ploha, kakor o vesolnem potopu; v Komnu in njegovej okolici uže mnogo let ne pomnijo takega vremena. Strela je udarila v brzajavno potezo, razklala mnogo kolcev, prišla v brzajavni urad, vendar ni povzročila škode ali nesreče. V Brestovici je strela udarila v dimnik neke hiše ter ubila neko kmetic, nekega kmeta pa omamila. V Gabrovici je strela nekega moža vrgla, a ni ga poškodovala; v Vojšćici je treščilo v nek hlev in enega vola ubilo; potoci so povsod tako narastli, da so bili podobni deročim rekam ter ni bilo mogoče čez nje hoditi.

Mathieu de la Drome je vreme za prošli mesec pač dobro uganol. Avgust je bil mesec mnogih viharjev in neviht; ali zvil je še le z repom. V soboto je strašna nevihta razsajala tudi po Ljubljani in okolici, poškodovala je mnogo hiš kozolcev, dreves izrula iz zemlje, nastala je povenjen po vsem močvirju in bati se ji še nesreč. Največa nesreča se je pa zgodila v vipavski dolini. O tej nesreči govori obširnejši dopis iz Vipave.

Tržaške novosti:

Velikanska slavnost na morju napravi v nedeljo 6. t. m. psrobrodno društvo »Lloyd« pred Miramarom, kakih 10 krasno razsvitljenih parnikov, dve godbi, umeteljni ognji, električna razsvitljava, vse to napravi magičen efekt. 9. t. m. pa se pričakuje sem sam cesarjevič Rudolf, da prisustvuje slavnosti, ko v Lloylovem arsenalu zopet spuste v morje nov velik parnik. Za prejem visokih gostov se nekda delajo v Lloylovem arsenalu velikanske priprave, slavaloki itd.

Umrl je te dni od na parniku ponesrečen tudi slikar Bayer; Studnik pa bode v kratkem ozdravil.

Samomor. Našli so včeraj v morju poleg sv. Andreja truplo 44letnega fakina Frana Pakoriča, nesrečnega samomorilca.

Nesreče. 28letni delalec Ant. Kariž je v ponedeljek delal na parobrodu Hamburg. Padla mu je neka železna težka klijuka na obraz in mu skoro odnesla nos in kos doljne čeljusti. Ubožca, ki je udel. podp. društva, odnesli so precej v bolnico. — Nekega 65letnega fakina so na ulici dobili na pol mrtvega ter odnesli v bolnico.

Iredentarsko. Te dni je našemu uredništvu zopet došlo vse polno pretitnih pism in tudi neka veleizdajka slika s podpisom: »Il Circolo Garibaldi di Trieste«. Vse to nas jako malo straši, mi zaradi tega ne odstopimo za las od boja proti Iredenti. Ali te dni so se tudi vršile razne preiskave v stanovanjih Iredentov, ter se je preiskava vršila celo tudi v tukajšnji filiali kreditne banke, vsled katere preiskave so zaprli slugo omenjene banke, nekega Aurelija Marksa, ker so našli take stvari, katere ga močno kompromitirajo veleizdajskih činov. — Predvčerajšnjem so peljali v zapor administratorja in sotrudnika zloglasne »Salobarde«. Nek drug sotrudnik grde »Salobarde« je te dni nekemu ubogemu vratarju izvalil hranilnično knjigo, potegol ž njo 300 gld., potem pa z denarjem ubežal čez morje; tukaj se je ta lopov kazal, kakor velik učenjak, po šegi tistih ljudi, ki so toliko dražili proti okoličanom. Taka je ona banda, ki dohaja k nam iz obljubljene dežele in tukaj dela politiko neodrešenih!

Policijsko. Antona G. rojenega v Vidmu v Italiji, zaprli so, ker je svojo ženo tako pretepal, da je oblegla. Jožefa B. z Reke, nevarnega tatu zaprli so zaradi večje tatvine. — 3 rokodelce so zaprli zaradi razsajanja po ulici; dva pa zaradi tepeža in dve vlačugi, ker ste se vrnoli v prepovedani jima Trst.

Svarilo. Proti nekemu uradniku na carinskem uradu na Klužu pred Bazovico, nam je došlo več pritožeb in ena od neke uboge nosne žene, s katero se je nekda v onem uradu surovo ravnalo. Tudi je ljudstvo zapazilo, da oni urad ni bil letos zastopan pri maši za cesarja v Katinari, v nedeljo 23. t. m. Mi z zdaj še prosimo dotičnega gospoda, naj z ljudmi postopa, kakor je spodobno, saj je on za ljudi postavljen, a ne ljudi zaradi njega.

V sv. Križu je bil za poljskega čuvaja postavljen Matija Bogatec.

Vabilo na narodno svečanost v slavo tisočletnice Metodove, ki jo prirediti narodno braino, ter prostovoljno gasilno društvo v Borovnici ob preprijaznem sodelovanju slavnega pevskega zbora »Čitalnice« ljubljanske se svojim vodjo gosp. Vojt. Valento, ter p. n. gg. diletantov »Čitalnice« Vrhnjske, v nedeljo 6. septembra 1885 na pianem pri g. Lovro Vrbiču v Borovnici. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina za osebo 30 novcev, za družino 80 nvc. Svečanost se izvrši tudi v slabem vremenu. — Program. A. 1. Pozdrav predsednika »narodnega bralnega društva«, g. Fr. Papler-ja. 2. Nastop pevskega zbora »Ljubljanske Čitalnice«. 3. Slavnosti govor, govori g. drd. Danilo Majaron. 4. Nastop pevskega zbora »Ljubljanske Čitalnice«. 5. Tombola. 6. Nastop pevskega zbora »Ljubljanske Čitalnice«. 7. »Zamujeni vlak«. Burka v jednem dejanji. Igrajo p. n. gg. diletantje »Vrhnjske Čitalnice«. — B. Ples. — C. Umetelni ogenj. — D. Prosta zabava. — Mej posameznimi točkami igra godba. Na to svečanost najljubnejše vabita Odbora.

Banka »Slavija« nam je poslala svoje poslovno poročilo za leto 1884. Priprčili smo se iz njega, da je tudi v minulnem letu prav slajno napredovala in si pridobila splošno zaupanje po vsej naši državi. Članov je štela koncem minolega leta 206.587. Njene poroštvene in rezervne zaloge so znašale 6.520.517 goldinarjev 97 kr., efektno premoženje pa 6.346.551 gld. 9 kr. Za škode je izplačala svojim članom od leta 1869. — torej v šestnajstih letih svojega obstoja — zares lepo svoto od 9.180.901 gld. 14 kr.

Mi se iz srca radujemo na slajnem uspehu tega velikega slovanskega zavoda, ter mu želimo tudi v bodočnosti kar največjega napredka.

Vremensko proročanje. Za mesec september proročuje Mathieu de la Drome tako le vreme: O 1. do 8. jako spremenljivo vreme, dež in hudi vetrovi ob Adriji, posebno 4. in 5. t. m. Zadosti lepo vreme od 8. do 16. t. m., ali jutra bodo jako mrzla, sploh se temperatura zdatno zniža; nevihte na jadranskem morju. Še precej lepo, ali mrzlo vreme o 16. do 24. t. m.; v Franciji se je bati zmrazline; ali v avstrijskih in nemških hribih zapade sneg. O 24. do 31. t. m. spremenljivo vreme, vetrovi, na gorah sneg; na jadranskem morju velike nevihte. S kratka: Lepo vreme od 1. do 15. t. m.; spremenljivo in mrzlo od 15. do 24. t. m.; jako spremenljivo in bolj slabo od 24. do 30. t. m.

Kolera je na Španjskem v zadnjih dneh nekoliko popustila, vendar zbolni na dan še okoli 3700 in umre okoli 1300 oseb, enako tudi v Marziji in Tulonu, prikazala pa se je na nove v Voltri blizu Genove, kder jo pa vendar upajo zadržati. — Iz Joka-

hame se poroča, da je kolera vstala tudi v Nagasaki-ju.

Književnost.

Pred kratkim je »Ed.« poročala o knjigi »Slovstvena zgodovina v slovenski ljudski šoli«, katero je spisal g. Janko Leban, učitelj v Lokvi. Danes nam je poročati v dveh drugih literarnih delih tega istega pisatelja.

1. »Prokleta!« Roman. Spisal Emile Richebourg; po E. Vacanovi predelavi prosto poslovenil Janko Leban.

Ta roman, imejoč 4 dele, pričel je izhajati v slovenskem prevodu v dan 1. avgusta t. l. kot podlistek v »Ljubljanskem Listu«. Uže kot original napravil je bil v Francozih veliko senzacije; isto tako je Varanova predelava silno dopadala Nemcem. Brez dvombe bode tudi Slovincem Janko Leban-ov prevod prav ugajal.

2. »Človek«, v pogledu na njegovo telo in dušo s kratkim navodom, kako si obraniti in utrditi zdravje. Za šolo in dom sestavil Janko Leban.

To delo izhaja od meseca julija tega leta v »Učiteljskem Tovarišu« ter izide kasneje kot posebna knjiga na dan. Delo je pisano kaj priprosto in lahko umljivo, zato bode ugajalo otrokom ljudskih šol in priprostemu ljudstvu. Ker Slovinci še takega dela nismo imeli, nadejati se je, da se po slovenski domovini prav razširi, ko izide v posebnej knjigi.

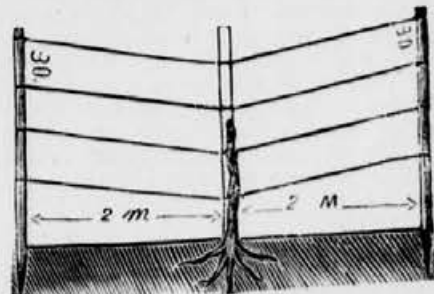
Gospodarske in trgovinske stvari.

Francozsko sadjarstvo v okolici Trsta.

(Konec glede št. 65.)

V prvem letu, to je letu za saditve dreve, se ga pusti prav kratko obrezanega — vsakemu drevcu se pusti le ena mladika treh do štirih popov — čisto na mladu, k večjemu pleva se okoli njega in priliva se mu, ako je to potrebno. V drugem letu se prav zgodaj na spomlad drevesca obrežejo, in to tako, da ostane na vsakem le prav kratek del najkrepkejše mladike, previden s tremi popi. Prvi trije popi morajo tako umesteni biti, da gleda najvišji na desno ali levo stran iz vrste, v katero je dreve vsajeno; nižjih dveh pa eden tako, da gleda na desno, drugi pa tako, da gleda na levo stran v vrsti samej. Za vsako tako obrezano drevesce zatakno se trije kolci — paladiči — in sicer eden navpik, drugi pa v podobi križa sv. Andreja tako, da se mej puščenima dvema stranskema popoma križajo. Vsi trije kolci se privežejo previdno, da se popi ne omandajo in da se drevesa ne poškodujejo, z bekami in mahom k drevescu. Kakor hitro drevesca ozelenijo in iz puščenih treh popov po malo pred dolge poganke zaženejo; povezati se morajo ti kolci z pomočjo trave, slame, ali ličja, rahlo h kolom, in sicer vsak poganeh na svoj kol. Najvišji se poveže torej na naupično zatakneni kol, desni na desni, levi na levi površni kol.

Ako zarene drevesce še kak drug pogank, prosto se omanda. Kakor se v pomladanjem in poletnem času poganki zdajšujejo, tako se proti, kakor v prvo, h kolom povezujejo. V tretjem letu se na spomlad drevesce zopet obreže in to tako le. Ako je navpična mladika 60 cm. dolga in ako sti prav tako dolgi tudi stranski mladiki, odreže se vsake malo manj nego polovico torej toliko, da ostanejo še 30.35 do 40 cm. dolge. Pri tem skrajševanju paziti je treba na to le. Navpična mladika s skrajša z ozirom na pope tako, kakor se je v drugem letu skrajšala, torej tako, da gleda najvišji pop na desno ali levo stran iz vrste, bližja nižja dva pa, eden na levo, drugi pa na desno stran v vrsti sami. Površne mladice skrajšujejo se pa tako, da ostane najvišji pop vsake na njej spodnjeji proti zemlji obrnjeni strani. Vse tri tako skrajšane mladice se privežajo zopet h kolom, za kar je treba, se ve da, k najvišjima ovema stranskima popoma navpične mladice, dva kola na novo v podobi križa svetega Andreja v zemljo zataknoti. Najboljše se pa stori, ako se v tretjem letu drevcem kar stalno naslonišče naredi in to iz močnih hrastovih kolov in močnega, najboljše pocinjenega dratu, kakor to podoba 1. kaže

Koli so po 2 metra narazen in k vsakemu družemu pride drevesce, tako da za določeno drevesce oddaljenost 4 metrov drugo od drugega. Koli morejo tudi za 2 metra iz tal moleti, da v zavetji še više, in drati na

